

Un vaixell sense capità

El vaixell de la Unió Europea (UE) presenta unes importants vies d'aigua en aquest context de crisi econòmica i financera. En els seus primers cinquanta anys de vida (període 1957-2007), la UE ha pogut mostrar tres grans èxits: 1) el manteniment de la pau entre els seus socis després dels horrors de la Segona Guerra Mundial; 2) la creixent ampliació dels seus membres fins a arribar a una unió de 27 estats, i 3) una creixent integració econòmica, des dels inicis d'un "mercat comú" entre pocs països fins a l'establiment d'una moneda única per als 17 estats europeus.

Tanmateix, el fracàs del Tractat Constitucional (2004) i, sobretot, la crisi financera (2008) han mostrat les debilitats estructurals d'una organització que viu hores molt baixes i que no entreveu cap voluntat immediata de recuperació.

Alguns analistes assenyalen que la causa és el crònic "dèficit democràtic" que mostren les institucions de la UE. No crec que aquesta sigui la situació. El dèficit no és de caire democràtic, sinó més profund. Es tracta d'un dèficit polític. És a dir, d'un dèficit anterior al de caràcter democràtic. Ja m'agradaria, com a europeïsta, viure en una Unió Europea que *només* mostrés un dèficit democràtic. Això voldria dir que viuríem en una unió política dotada d'institucions i processos de decisió col·lectiva de caràcter elitista, però que funcionarien integradament. Però aquest no és el cas. La crisi actual ha fet ben palesa la crisi de governança de les institucions europees, fins i tot

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC CIÈNCIA POLÍTICA UPF

en el terreny d'un dels "èxits" del període anterior: la governança econòmica.

Els procediments institucionals no estan funcionant. La Comissió Europea és actualment un actor arraconat pels principals estats de la Unió. El Parlament Europeu gairebé ha desaparegut. El rol de H. Van Rompuy, primer president del Consell Europeu, i de C. Ashton, alta representant de la Unió per Afers Exteriors, resulta inexistent, quasi ridícul. Cap polític de la Unió està fent funcions de lideratge. Els líders de la Unió són tots de segona o tercera fila. La UE és un vaixell sense capità. Les veus cantants les porten A. Merkel i N. Sarkozy, que són dirigents de dos estats membres de la Unió, però que no són dos dirigents de la Unió. El centre de gravetat polític el tenen als seus països, més que a la UE.

La Comissió Europea està arraconada. El Parlament gairebé ha desaparegut. Van Rompuy i Ashton tenen rols inexistents

---

La situació és molt greu. Fins i tot deixant de banda l'escàs paper que la UE juga en l'escena internacional, el que hi ha en joc és el model europeu de convivència entre l'economia social de mercat i unes democràcies liberals que han estat una referència de prestigi per a tots els estats del planeta. Molts ciutadans apuntem a la necessitat d'una integració política efectiva –més enllà de la retòrica i del *bla bla bla* que tant agrada als dirigents europeus quan tracten de cobrir la seva inoperància-. "Fets, no paraules" és una consigna associada als escrits d'Isop de la Grècia clàssica, i que ja va ser adoptada per la Unió Social i Política de Dones (WSPU) a principis del segle XX. Es tracta d'una consigna que els europeus necessitem complir per optimitzar les decisions col·lectives que ens afecten, tant davant d'altres competidors actuals i emergents com dels agents financers, internacionalitzats des de fa temps.

La falta de voluntat política i de líders europeus creïbles està hipotecant el futur de les pròximes generacions. Sobra mala retòrica i falta projecte i lideratge. La UE no havia tingut una crisi d'aquestes dimensions des de la seva fundació. Els *pares d'Europa* (Schuman, De Gasperi, etc.) no podrien estar contents amb el desgavell i la falta de perspectiva actuals. Europa s'està convertint en un conjunt de petits parcs temàtics. El vaixell pot naufragar. I pot venir el temps del campí qui pugui. Una situació gens desitjable, però que podria marcar el fracàs final d'un projecte prometedora que podia haver estat i no va ser.